

ჩუბუ - 03. 2.

პვირა, 19 დეკემბერი 1916 წ.

რედაქციის ადრესი:
თფილისი, ოლღას ქუჩა, № 6.

== ფასი 15 კაპ. ==

ქუჩის

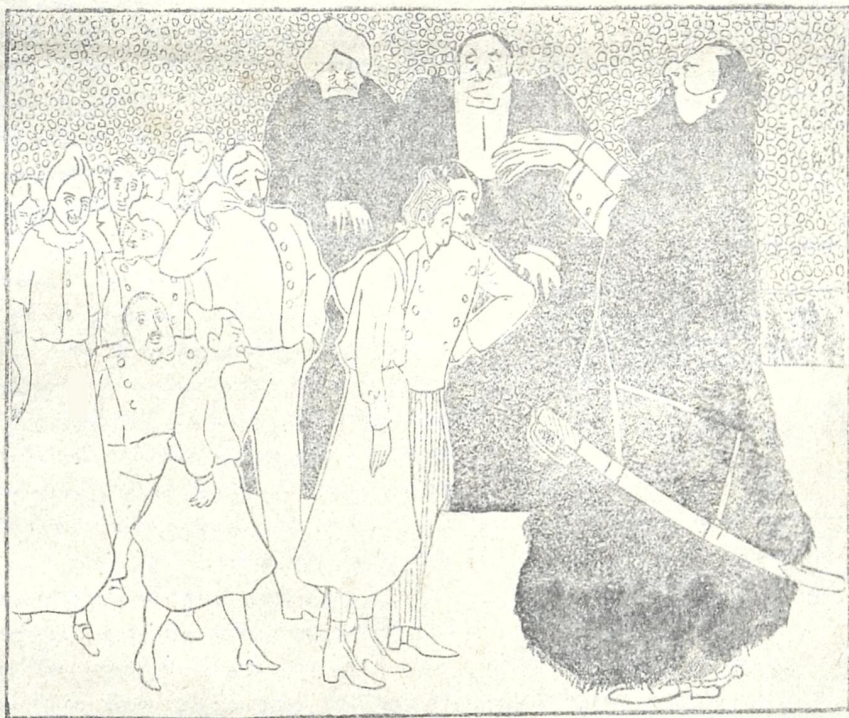
იუმორისტ.
ჟურნალი

მათრასი

№ 51

მოსკოვის „ქართული სასლი“

„აქ ხვდებიან მოსწავლე ახალგაზრდობა ქალი და კაცი
ერთმანეთს და ეს დაახლოება შეიძლება შეულოცების
კავშირადაც გადაიქცეს.“
(„საქართველო“ 261)
მკ. შაბაშვილი.

მოსკოვის სასლი

თფილისი, ბათუმიც
ფეხებზე ჰკილია,
ქალაქი მოსკოვი იმდენათ დილია.

საშინლათ დილია
და უზარ-მაზარი...
სიცივე და ყინვა იცის აქ საზარი.

სიცივე, ნაჭარბი
 უმაღლეს ზომებსა,
 უფრო სწყენს, საბრალო, ქართველთა ტომებსა.
 მაგრამ ეს ქართველთა
 მოდგმა, თუ ნაცია
 უნდა ვსთქვა მართალი: ეშმაკი კაცია!
 აი მან სიცივეს
 რა ხერხი უღონა:
 ადგა და ქართველებს „ჩა“ გამოუგონა.
 დაარსდა საღამო
 „შაბათის ჩაების“,
 ვართობა-ხუნტრუტის მუნ სხვადასხვაების.
 აქ ხშირათ იხილავთ
 „ვალსსა“ და „ლეკურსა“,
 თუმც სიტყვას ქართველურს
 ვერ მოჰკრავთ თქვენ ყურსა.
 ან რეფერატები
 აქ რა სათქმელია!
 „ხორციელ განცხრომა გვაქვს სანატრელია“.
 ქართული სქესები
 აქ ერთურთს ხვდებიან...
 და უნდა ვიფიქროთ: მყის შეუღლებიან.
 და ნაცვლად უწინდელ
 რუს-გოგოებისა
 მეუღლე ხდებიან ქართველი დებისა.

— ამ.

კატარა ფელეტონი

— ის —

კანი თუ კი ქართველია
 ეგვიპტურით და ეოგენაირათ
 ის თათარი ვერ გამყავს
 რაგინდ რჯულებზე მოახსილდას.
სოლ. ზურბიმიძე.

უკვე საბოლოოთ გამოირკვა საკითხი ჩვენი
 შეუღლებელი მგონის ი. გრიშაშვილის (ერის კა-
 ცობაში მამულაშვილის) „მეობის“ შესახებ. რო-
 გორც ქართველ მკითხველ საზოგადოებას მოეხსენ-
 ება, მის შესახებ ერთმანეთს დანა—მოსისხლეტ
 ვბრძოდა ორი მეზობელ ერი: ქართველები და სომეხე-

ბი. (თათრები და რუსები ნეიტრალიტეტში ისხდენ)
 გაზეთმა „სამშობლომ“ საკითხი პირდაპირ „აღჩუ-
 ზე დააყენა“ და მახალოთ შემოაუტია სომეხებს:

— ხელი ფაფას!, ი. გრიშაშვილი ჩვენია, ჩვენი
 სისხლი და ხორცი!

„ჰორიზონმა“ ჩინებულათ იცის რა ძალაა და-
 მარხული ჩვენი მგონის სიღრმეში, იცის და არ
 დასთმობს მას, თუნდაც კრივი მოხდეს. იგი უმაღ-
 ვანის ვილაიეტს დასთმობს, ვიდრე ოსიპ მამულიანცს.

— ჰეი, გიყვს ტო! თავიდან მომწყდი, თო-
 რემ ასეაი. ჩავაფარო, რომ ანჩისხატი კომბოსტოთ
 ნ—გეჩვენოს! სისხლი დაგვიღერია, ვაჟი გაგვიზრდია,
 ნ—რე რა ვაჟი ვაჰჰჰ, ვაჰჰჰ, ვაჰჰჰ; ჩვენი სარწმუნო-
 ება მიგვიცია, ჩვენს ხატზე გვილოცებია და ახლა
 მიგყავთ?! ხელი არ ახლოთ თორემაა...
 გაზეთი „მეგობარი“ თუმცა დიდი მოწინაღმ-
 დეგვა „სამშობლო“-სი, (უმთავრესად „თფილი ად-
 გილეების“ საკითხში) მაგრამ ეროვნული თავმოყვა-
 რეობა მასში ყველაფერზე მაღლა სდგას.

— ერთი ამ ლაწირაკს დამიხე!—ჩვეულებრი-
 ვის რიხით დაგრგვინა მან—ჩვენს სამშობლოშიაც
 რომ აღარ გვასვენებენ? ბოშო, ქეც რომ მასე
 იყოს, მაშენიც ვინ მოგცა თქვენ ნება სხვის ვო-
 ჯახში იფათუროთ? იმე! გაგიგონიათ ამფერი რამე
 თქვენი კირიმეთ. იქით გვეთრიეთ, თორემ სულს
 გაგადგებიებ, თავის ხაზს გაგიბოფ შეაზე!

დემოკრატები ურევენ სმქმეს, თორემ სოლი-
 დარობა სომხურ გაზეთებშიაც გასაოცარია, მით
 უმეტეს, როცა საქმე ასეთ დიდ მნიშვნელოვან ნა-
 ციონალურ საკითხს ეხება. გაზეთი „ბაქო“, რო-
 გორც უფრო დაახლოვებით მცოდნე საკითხისა (ნუ
 დაგავიწყდებათ, რომ ი. გრიშაშვილი ერთხელ ბა-
 ქოშიაც ვაიწვიეს „სლამოში“ მონაწილეობის მისა-
 ლებათ) ცხადია „მეგობრის“ მედიურ კილოს და
 მით უმეტეს ასეთ პირველხარისხოვან სომეხ მგო-
 სანს ვერ დასთმობდა.

— Эх вы шуты гороховые!—დასწერა
 მან—ნუთუ გგონიათ ერი ასე ადვილათ დასთმობს
 თავის საუნჯეს? როდის ნახულა საქართველოს ასე-
 თი მგოსანი ჰყოლოდეს, რომ დღეს გამოსჩენოდ?
 არა, შვილოსან, ვინც სომხის ტერტერას მოუწათ-
 ლავს, ის სომეხია, საქმე მორჩომილია.
 თუ რა უპასუხა ამ მკვახე წერილზე ჩვენმა
 „ზაკავასსკაია რეჩმა“ აღარ ვიტყვი; არ ვიტყ-

კატარა ფელეტონი

ვით იმიტომ, რომ მისი გადმოთარგმნა ქართულ ენაზე ერთობ მოუხერხებელია. ქართული ენა უფრო რბილი ენაა მიუხედავად ბ.ნ. ბალმონტის განმარტებისა და იმდენი „მაგარი“ სიტყვა, რომელიც რუსულ ენას ამიღიდრებს, სამწუხაროთ, ჩვენ არ მოგვეპოება.

ვაზეთი „მშაკი“ და „სახალხო ფურცელიც“, მიუხედავად მათი განსაცვიფრებელი სიღინჯისა, აიყოლია ამ სტიქიურმა ბრძოლამ, რომელსაც თამამად შეიძლება ეწოდოს „ბრძოლა პოეზიისათვის“. ეს მცხოვანი ორგანოები მებრძოლთ ზომიერებისაკენ მოუწოდებდენ. „სახალხო ფურცელი“ სწერდა:

— ჩვენ სიამოვნებით დაფუთობთ სომხებს იმ ნაწილს სასიქადულო მგონის ცხოვრებისას, როდესაც ის იწოდებოდა ოსიპ მამულოვად, მაგრამ იმ დღიდან, როცა მან ქართული დაბოლოება მიიღო და შეგნებულათ უარპყო ძველი კულტურა ხარფუხისა და იწოდა ი. გრიშაშვილი, იგი განუყოფელს ნაწილს შეადგენს ქართული ეროვნებისას.

ვერც იმას ვიტყვით, თუ რა პასუხი გასცა „სახალხო ფურცლის“ „დათმობის პოლიტიკას“ ჩვენი მებრძოლი ბურჟუაზიის ორგანომ, „საქართველომ“. ვერ ვიტყვით იმიტომ, რომ ცენზორი წაგვიშლის. ჩვენ სხვადასხვა ცენზორები გვყავს და სხვადასხვა რეჟიმში ვცხოვრობთ. ყოველ შემთხვევაში „საქართველოს“ უმთავრესი არგუმენტი სიტყვა: „გადმოთრეულია“.

სამაგიეროთ მე თქვენ ვიამბობთ რა დემოკრატიული ცეცხლი დაანთო პატივცემულმა, ივანე გომართელმა „თეატრსა და ცხოვრებაში“.

— ქართველი დემოკრატია, რომლის ნერვებზედაც აუღერებს თავის ჰანგებს ბ.ნ. ი. გრიშაშვილი, ვერას გზით ვერ შეეღევა მას. მეზობელთა შორის ამ ნიადაგზე მტრობის გაღვივება არ არის დემოკრატიისათვის სასურველი კლასობრივის თვალსაზრისით, მაგრამ აქ ეროვნული ელემენტი ერევა და საჭიროა ქართველმა დემოკრატამ ხმა ამოიღოს. გაჩუმება იმ დროს, როცა ქართველ ერს სტაცებენ ისეთ საუნჯეს, როგორც ი. გრიშაშვილია, მომავდინებელი იქნება ეროვნულის თვალსაზრისით. ნურამც იქნება ასე!

მე არა მჯერა, მაგრამ მოგახსენებენ გაშწავება პრაქტიკულ ნიადაგზედაც გადავიდაო. ვითომც ი. გრიშაშვილი, ალბათ ოცნებაში გართული,

სომხურ საჩაიეში შესულიყოს გოლოვინის ქუჩაზე. ამას ვითომც თვალი შეასწორეს ქართულ საჩაიდან. თუ ეს მართალია, განა საჭირო იყო მეტი საბუთი, რომ მეზობელ დათა შორის ბრძოლა გაჩაღებულიყო. ტრამევისა და ავტომობილთა შიშით ქუჩაში ვერ გამოდიოდენ, მაგრამ ისე კი დიდს გულსწყრომას უთვლიდენ ერთმანეთსო.

ასე იყო, თუ ისე ამ საკითხმა, ერთობ ტრალიკული ხასიათი მიიღო და უშველოს ღმერთმა ისეე მგოსან ი. გრიშაშვილს, რომელმაც კარგ დროს მოუღო ბოლო მას. „სახალხო ფურცელში“ დაიბეჭდა ი. გრიშაშვილის წერილი „მე.“, რომელშიაც ნათლად არის გარკვეული ყოველივე წერილმანი ამ მძიმე საკითხისა.

პატარაობის დროს, ის დაბადებულა ხარფუხში (წელი არ არის აღნიშნული) მამა ჰყოლია ქართველი, დედა სომხის ქალი. მოუნათლაეს ხარფუხის (ბერძენთა) მღვდელს ხარფუხისავე ეკლესიაში. (აქ არაფერია ნათქვამი ნათლობის გადახდის შესახებ. არ არის დასახელებული არც ნათლია.) ჩაუწერიათ მეტრიკის წიგნში და ეს წიგნი ინახება სინოდალური კანტორის არქივებში. მოყვანილია წერილში ნომერი საჭირო დოკუმენტებისაც.

ამგვართ საბოლოოთ დამტკიცდა, რომ ჩვენი საყვარელი მგოსანი ყოფილა მართლ-მადიდებელი ეკლესიის შემავალი, ტომით ქართველი და უკვირს საშინლათ, თუ ვინ მოუგონა მას სომხობა და ისიც ხარფუხელი სომხობა.

ამასთანავე უნდა აღინიშნოს, დიდებული მგოსნის სასარგებლოთ, რომ მან საჯაროთ განაცხადა იმავ წერილში:

— მე სომხობა სამარცხვინოდ არ მიმაჩნიაო. თქვენ, ვიცი, ადვილათ გაითვალისწინებთ იმ ზნეობრივ კმაყოფილებას, რომელსაც ამ სიტყვების შემდეგ იგრძნობს სომეხთა ერი.

ჩვეთვის, ქართველებისათვის ამ საჭირბოროტო საკითხის გარკვევას არა ნაკლები მნიშვნელობა აქვს. ქართველი ერიც დაწყნარდება ამის შემდეგ და საგარეო ბრძოლის მაგიერ, რომელსაც ეროვნული თვალსაზრისი ავალებდა იგი დაუბრუნდება საშინაო საქმეებს.

მორიელი.

(ეშაკი)

პრილოვისეპური.

(ქუთაისისათვის)

ერთი ვაჟი, ბულვარშია,
 ქალებს გამოეკამათა,
 დღევანდელი მათი ქცევა —
 განუმარტა იმან მათა...
 და აღნიშნა: ყოველივე
 მათი ხელით შენაქმნელი
 უსაქმურთა ფართხალია
 და უაზრო საქციელი...
 ეს ქალებმა იუცხოვეს
 ატიტინდენ, ვაჟს შეჩივლეს,
 —უპაცრავად, „პოჟოლუსტა“,
 ძლიერ სცდებით სინამდვილეს.
 განა, ქალები არ იყვენ:
 ნინო, —თამარ, —ქეთევანი,
 ევდოკია, სიდონია
 შუშანიკ და დარეჯანი?
 არ იცი, რომ ქვეყნის საქმეს
 კაცზე უკეთ განაგებდენ,
 ქვეყნისათვის გმირებს ზრდიდენ,
 და მითი მტერს ამარცხებდენ?
 ნუ თუ ფიქრობთ, კაცისთანა
 არა აქნდეთ ქალებს ქკუა?
 ძლიერ ცდებით, თუ გგონივართ
 ჩვენ უბრალო ქია-ღუა,
 —მართალია! კარგი იყვენ:
 ნინო, —ქეთო და თამარი,
 მაგრამ თქვენ, თქვენ, ცხოვრებაში,
 რით ხართ მათი შესადარი?
 —ჩვენ არავართ, მაგრამ ქალებს
 ხომ ჰქონიათ ქკუა. აბა!
 —ვიცი, ვიცი, მაგრამ ის დღეს
 მოდამ შთანთქა და ჩაყლაპა.
 თქვენ ის ბრძანეთ, თქვენდა თავად
 თქვენი ღვაწლი ვის ანათლებს?!
 —როგორ? ჩვენი საბუთები
 განა ჩვენ ვერ გავამართლებს?!
 —თქვენ ის ბრძანეთ: სად ივარგებთ
 ამგვარ ქცევით, სადაც იყოთ?
 თუ არ მხოლოდ სატრფიალოთ,
 თუ არ მხოლოდ საარშიყოთ!?

სატრფიალო ბანოვანნი
 ჩვენში ხშირად ასე სჯიან.
 თავს სხვის ღვაწლით იმართლებენ
 საკუთარი რას მიქვიან!..

როკოკო.

„გრძნეული სპარკელი“

მე არა მგონია საქართველოს რეალურ, ან ისტორიულ ტერიტორიაზე დღეს მოიპოვებოდეს თუ გინდ ერთი ისეთი ქართველი, რომელსაც არ გაეგონოს „ქალი გრძნეული“. ეს ის „გრძნეული ქალი“, რომელმაც 1915 წლის დასაწყისში ჩვენი მიღუნებული ინტელიგენტური ცხოვრება ძირ-ფესვიანათ შეაჩივრა, თავის თფილ საბუღაროდან წამოაგდო და კრუხი დედალიგით ააქაქანა. დიდს თუ პატარას, ქალს თუ კაცს, ვრს თუ ბერს ყველას პირზე ეკერა ახალგაზრდა პოეტისგან ვალექსილი მშვენიერი ზღაპარი. ყველას თვალწინ ეხატებოდა თლილი ქვისგან აგებული და ჩუქურთმებით „მოქვარქვალეული“ მშვენიერი კოშკი და შიგ მჯდომარე მომჯადოებელი სილამაზით აღვსილი „გრძნეული ქალი“... „გრძნეული ქალი“, რომლის ღვთაებრივი სიმშვენიერე, მზიური ღიმილი და „გრძნეული ვნება“ მთელი დედამიწის რჩეულს ახალგაზრდებს ხიბლავდა, აჯადოებდა და თვისკენ ილურსმავდა. დედამიწის ყოველი კუთხიდან ეღინებოდა მის სახილველათ „მზიური“ ვაჟები. ყველა ცდილობდა მისი გულის მოგებას და მისი აღერსით დატკობას. მაგრამ... ჰოი საშინელებავ! როცა რომელიმე ვაჟს გაუღიმებდა ბედი, როცა დაეკონებოდა ის გრძნეული ქალის ლალისფერ ტუჩებს და განიცდიდა წუთიერ სიტკბობებს მისი აღერსისას... მაშინვე სული ვაჟისა სხეულს შორდებოდა და მიჰქროდა წიაღსა შინააბრაამისასა. მაგრამ ვაჟები მაინც არ ცხრებოდენ, ქალის გრძნეულება იმდენათ აჯადოებდა მათ, რომ უბრალო „თავდაცვის“ ინსტინქტსაც კი ახშობდა მათში. და ასე, ამ რიგათ ვაჟთა რიგი, რიგს სცვლიდა, წყება-წყებას, ქალი კი ისევ ქალათ რჩებოდა...

დამეთანხმებით, მშვენიერი ზღაპარია!... მაგრამ ვინ წარმოიდგენდა, რომ ეს მშვენიერი ზღაპარი მეორე დღესვე ჩვენს ცხოვრებაში სინამდვილეთ იქცეოდა?.

მაგრამ მოგეხსენებათ „რუსეთში ყველაფერია მოსალოდნელიო,“-სთქვა ერთხელ საბერძნეთის გამოჩენილმა დიდმა ისტორიკოსმა ჰეროდოტემ, როცა ის მოგზაურობდა რუსეთში.

დიახ ზღაპარი სინამდვილეთ იქცა! ვინც დღეს ოდნავ მაინც თვალ-ყურს ადევნებს რუსეთის ცხოვრებას, ის უეჭველათ შეამჩნევდა, რომ მის ეხლანდელ დედა ქალაქში აღმართულა საზღაპრო კოშკის მზგავსი მაღალი შენობა, რომლის წვერი ღრუბლებამდის წვდება. მაგრამ განსხვავება ზღაპარსა და სინამდვილეს შორის მხოლოდ ის არის, რომ ამ სინამდვილეში არსებულ კოშკში „გრძნეული ქალის“ მაგიერ სდგას „გრძნეული სავარძელი“... რომელსაც დღეს „მინისტრთა სავარძელს“ ეძახიან...

და აი ამ „გრძნეული სავარძლის“ ირგვლივ რიგ-რიგათ ჩამწკრივებულან ძლიერნი ამა ქვეყნისანი. მათი თვალი „გრძნეულ სავარძელს“ მიულოურსმავს. სავარძელი კი სდგას თავისთვის; მისი აღისფერი, ხავერდოვანი ტანსაფარავი ისე ეღვარებს და ბრწყინავს, რომ ერთი მისი შეხედვა ტკბილ ჟრუანტელს იწვევს ყველა მაცქერალთა ტანში; მისი რბილი „პრუჟინიანი“ საჯდომი და საზურგე ისე ნაზათ ირხევა... ისე ირხევა... თითქოს ეძახის მოყურადეს: „რას უყურებ, მოდი დაჯექი და ტკბილათ განისვენე ჩემს გრძნეულ გულ-მკერდზეო“. გული ყველას უთრთის, უფანცქალებს, ყველას სწყურია დასტკბეს იქ მოსვენებით... მაგრამ აი დაჰკრავს საბედისწერო წაში და სავარძელის კვარცხლბეკზე აღის რჩეულთა რჩეული. „ახალი“! გაისმის რაღაც იღუმალი ხმა და ეს ხმა მსწრაფლ შემოირბენს მთელ თვალუწვდენელ რუსეთს. ხალხი ღრმა ძილისაგან გამოირკვევა, და სახეზე იმედის სხივს ათამაშებს... მაგრამ აი შეეხო რჩეული სავარძლის რბილ ნაწილს, ზურგით საზურგეს მიეყრდნო, დადგა უმაღლესი სიტკბოების ჟამი... ჰოი საშინელებავ! უეცრად დაიქექებს ცა, სადღაც ბნელ სივრცეში გაისმის ქუხილი, სავარძლის საზურგე მსწრაფლ მოსწყდება საჯდომს... საშინელი უფსკრული იკრავს გულში რჩეულსა მას.

მალე ყოველივე წყნარდება. საზურგე ისევ საჯდომს მიეჭდობა, — სავარძელი მთელდება და უცდის ახალ მორიგეს. ასე სცვლის რიგი — რიგს წყება-წყებას...
სავარძელი
სავარძელათ რჩება...

პოლიპენბა.

ქ რ ო ნ ი კ ა

◆ სურსათ ხანოვავის საკითხი. ლანჩხუთიდან საკუთარი კორესპოდენტი, ბნი სირის-თაგვი, გვატყობინებს, რომ დაბას უკვე მოსვლია ერთი ვაგონი ბანქო (კარტი) და ერთი ვაგონი კამათლები. მწვავე მოთხოვნილება აღნიშნულ პირველ-საქიროების საქონლებისა დროებით მაინც დაკმაყოფილებულ იქმნება.

◆ ახალი ლაზარეთი. ხონის ვაქართა ერთ ჯგუფს, როგორც ჩვენი საკუთარი თანამშრომელი გვაუწყებს, გადაუწყვეტია: „ეთხოვოს ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოების“ მთავარ გამგეობას გახსნას დ. ხონში ერთი თავშესაფარი თავგატეხილთათვის. თუ თავშესაფარში უბრალო დაბევეილებსაც მიიღებენ, მაშინ საქირო იქნება შენობა 100 საწოლით. მართალია, პარასკეობით თავ-პირ-დამტრეულთა და დაბევეილთა რიცხვი ერთობ სქარბობს ჩვენ მიერ ნაჩვენებ ნორმას, მაგრამ საშუალო რიცხვი 100 დაბლა არ დაიწევს. ვნახოთ რა პასუხს მივიღებთ.

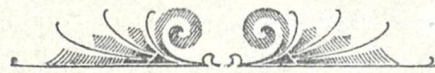
◆ ნამალადევის თვატრი. საკვირველია ქართველი საზოგადოების საქმე! არა ერთხელ იყო გამო-

ცხადებული, რომ:—ფარდის ახლის შემდეგ პარტე-რში შესვლა შეუძლია მხოლოდ ბ-ნი ქართველი-შვილის ახლო ნათესაებს, რომ შემდეგში უსიამო-ვნება არ გამოიწვიოს, საჭიროთ მიგვაჩნია განვმა-რტოთ: ნათესავთა სიაში შედის: ბებია, ბაბუა, ბი-ძები (დედითაც და მამითაც), მამიდა, დედიდა, ნათლიმამა, ნათლიდედა, ნათლულები, შამიდაშვი-ლები, დედიდაშვილები. ნათლიდედის მახლები და მულები, იმათი ნათლიებიც. მღვდელი, რომელმაც შეასრულა მღვდელ-მოქმედება და ავარა ბიჭები, რომელნიც ნათლობას დაესწრენ.

◆ როგორც ვაგიგეთ, იმავე თეატრის გამგე-ობას განუზრახავს ბილეთებზე ფასების მომატება. ეს განზრახვა იმ გარემოებას გამოუწვევია,

რომ თეატრში ერთსა და იმავე დროს ორ ალაგას სწარმოებს ხოლმე მოქმედება: სცენაზე და „გალი-ორკაზე“.

◆ დაიწყო!.. კვირას, 11 დეკემბერს, დილის 12 საათზე დაიწყო წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კრებები. ბევრი ილაპარაკეს პირველ კრებაზე. ჩვენი საზოგადოების სასახლეოთ უნდა აღვნიშნოთ, რომ მან უკვე საფუძვლიანათ შეითვი-სა ჩვენი საყვარელი მგოსნის სოლომონ ზურგე-ლიძის ფილოსოფიური მსოფლმხედველობის ძირი-თადი დადებითი (და არა აღებითი!) მხარეები. თი-თეული ცალკე სიტყვა,—ეგ უკვდავი მგოსნის უკ-ვდავ აფორიზმთა კრებული იყო, მაგრამ ამაზე შემ-დეგ. ჯერ მხოლოდ დაიწყო.

ს ს ა ლ ი ს ი ტ ყ ვ ა

ფედერალისტებს რომ კაცმა ჰკითხოს,—მე სა-მშობლო არა მაქვს.

ახირებული საქმეა, თქვენმა მზემ!

ახირებული იმიტომაცა, რომ დანამდვილებით ვიცი სადა სძევს, რომელ მთის ძირათ, რომელი მდინარის პირათ არის გაშენებული ჩემი სამშობლო. მე ისიც კი ვიცი, რომელი გზით უნდა წავიდე იქ ქ. თფილისიდან; სად უნდა ჩამოვხტე მატარებლი-დან, რომელ დუქანში უნდა შევიდე სადგურის მახ-ლობლათ, რა უნდა მოვითხოვო დასანაყრებლათ, რომელ მეეტლეს უნდა მივმართო, რომ ზრდილო-ბით მომეპყრას და არ შემომიკურთხოს. ვიცი ყო-ველივე ეს იმიტომ, რომ არა ერთხელ და ორჯელ მიმგზავრია თფილისიდან ჩემ სამშობლო სოფელში.

ეს ვაუბატონები გამომდგარან და საქვეყნოთ გაჰკივიან:

— ეშმაკს სამშობლო არა აქვს, ეშმაკი სამ-შობლოს მოღალატეაო.

დიდება შენს სახელს ჯოჯოხეთო! მე ვარ სა-მშობლოს მოღალატე? გავანილა თქვენიჭირიმე ასე-თი ცილისწამება?

როცა მე ჩემი სამშობლო სოფლისკენ პირს

ვიზამ ხოლმე, თქვენ მაშინ უნდა მოხვიდეთ ჩემთან და გულზე ხელი დამადოთ. იმისი დაუდგრომელი ბავა-ბუგი უტყუარი საბუთი იქნება ჩემი განუზომე-ლი სიყვარულისა.

აქედან ცხადია, მე სამშობლო კიდევაც მქონე-ბია და კიდევაც მყვარებია.

და განა შეიძლება კაცს არ უყვარდეს ისეთი კოხტა, ისეთი მდიდარი, ისეთი კეთილ მოწყობილი და ბედნიერი კუნჭული, როგორიც ჩემი სამშობლო სოფელია? ეჰ, ფედერალისტებო, ფედერალისტებო! ნეტავ არ იცოდეთ ასე წარა-მარა სხვათა სამშობ-ლოსათვის ხელის წამოკვრა!

ის გიჟი მდინარე, რომელიც ჩემს სამშობლო სოფელს ჩამოურბის, არასოდეს არ იტყვის იმას, რასაც ეს ქვეიანი და ნასწავლი ხალხი ლაპარაკობს. არ იტყვის იმიტომ, რომ მას არა ერთხელ დაუნა-ხივარ მისი ნაპირის ცხელ ქვიშაზე გავორებული, მის ტალღებში მობანავე, მისი სიმშვენიერის შემ-ყურე და იცის, რომ მისი ნაპირები ჩემი სამშობ-ლოა, ისიც იცის, რომ მე მიყვარს ეს ჩემი სამ-შობლო.

გარწმუნებთ (რასაკვირველია, არა ფედერალის-

ტებს, ვინაიდან მათი დარწმუნება შეუძლებელია), რომ მარტო ამ კალმით აუწერელ სიმშვენიერისათვის არ მიყვარს მე ჩემი სამშობლო სოფელი. არა. ჩვენში ყოველი ხის ძირი მშვენიერია. მე ის სხვა რამისთვისაც მიყვარს. მიყვარს, როგორც მოწინავე სოფელი, როგორც ცენტრი ახალი მიმდინარეობისა, ახალი სიტყვისა.

როცა მე ჩემს სამშობლო სოფელს ვუახლოვდები, მე, თფილისიდან მიმავალი, ყოველთვის ვგრძნობ რაღაც სასიამო მოლოდინს. ვიცი, რომ აქაური ცხოვრება გაცილებით წინ იქნება წასული, ვიდრე დამყაყებული ყოფნა თფილისისა.

თფილის ქალაქს კი დიდათ მოაქვს თავი თავისი კულტურული ცენტრობით!

ვიცი, ფედერალისტები ამას ტრაბახობაში ჩამომართმევენ, მაგრამ ვინ არ იცის, რომ მე ტრაბახა არა ვარ. დამიფაროს ძალმა ჯოჯოხეთისამ! ჩემს ძვირფას სამშობლოს მე ერთ გადაქარბებულ სიტყვას არ შევაწევ, ანკი რათ ესაჭიროება მას ზედ-

მეტი, როცა სინამდვილეც ყველაფერსა სჭარბობს.

აი ახლაც. ძლივს მოვასწარი გიჟმაყ მდინარეზე გადაკიდულ მშვენიერ ხილზე გასვლა, ძლივს მოვასწარი საუცხოვო ბაზრის თავში ჩადგომა, რომ უეცრივ, პირველისავე სამიჯიტნო ღუქნიდან ჩემს ყურს უჩვეულო ლაპარაკი შემოესმა.

— ეი, კენჯერო, ბ-ნი ლომი საით ბრძანდება?

— რა მოგახსენოთ, ბატონო, წელან ტახს მიჰყვებოდა აი ზემოთ, ალბათ ეკლესიის გალავანში იქნება.

— უთხარი, თუ ღმერთი გწამს, ბაქიასთან შემოიაროს, ვეფხვი გიცდის იქა-თქო. არ დაგავიწყდეს.

მე ხმაზე ვიცან ბ-ნი ვეფხვი. ის ჩემი საუკეთესო მეგობარია. მხიარული, ყადრიანი, ქირშიაც და ლხინშიაც გამწევი. ახლა მას თავს ყაბალახი ეხვია, სახეზე ცოტა მუქი ფერი დაჰკრავდა. თუ ჩემი მესხიერება არა მალატობს თავისს ახალ როლში იგი ასეთი იყო.

ჩვენ ერთმანეთს მეგობრულადა მივესალამეთ. აღამიანს მაშინვე შეატყობ ესიამოვნა, თუ ეწყინა შენი ნახვა და ჩემ შთაბეჭდილებას ჩვენი ძველი მეგობრობისათვის იოტის ოდენა ჩრდილი არ მიუყენებია. თუმცა ის ახლა ასეთ საპატიო პიროვნების როლს ასრულებს.

მე ამ პირველ საუბრის გავონებისათანავე ვიგრძენი, რომ ჩემი სამშობლო სოფელი ჩვეულებისამებრ „ახალი სიტყვით“ მიმასპინძლდებოდა და მთელის ჩემი გულისყურით დავეწაფე მას.

— აი, ბატონი ლომიც გამოჩნდა! —სიამოვნებით წარმოსთქვა ვეფხვმა და ჩემ თვალწინ გამოიხატა მეორე ჩემი სიყრმის მეგობარი.

— ნეტავ ტახი რა იქნა?

— ალბათ ლოცვათ დადგა, — მიუგო კენჯერმა.

ჩემი ცნობისმოყვარეობა წუთობით იზრდებოდა. რასაკვირველია აღრე, თუ გვიან მე გავიგებდი ამ ახალი ნომენკლატურის ნამდვილ შინაარსს, მაგრამ მაინც სული მისწრებდა.

— კრება ვგონებ სრული დარჩეს; — წარმოსთქვა დინჯათ ბატონმა ლომმა, — აი მარცხენა ფრონტზე ციყვი გამოჩნდა, მარჯვენაზე მელა.

მე კვლავ მოვიხედე და ორ ჩემს ძველსა და საყვარელ მეგობრებს მოვკარ თვალი. მათ დანახვასა და სახელების გავონებაზე უნებლიეთ ღიმილი მომივიდა. ველარ მოვითმინე:

— რამდენადაც პირველი მომწონს, იმდენათ შეორე ვერ შემიფერებია, — შევნიშნე მე.

ჩემი შენიშვნა, რასაკვირველია, ჩემს ჩამორჩენილობას მიეწერა და, როგორც შემდეგში დავრწმუნდი, სრულიად სამართლიანადაც. მელა, საუკეთესო ჩემი მეგობარი, ამ სახელით მისი სიჩუმისა და პირს ღიმილ მიუკარებლობისათვის მოენათლათ.

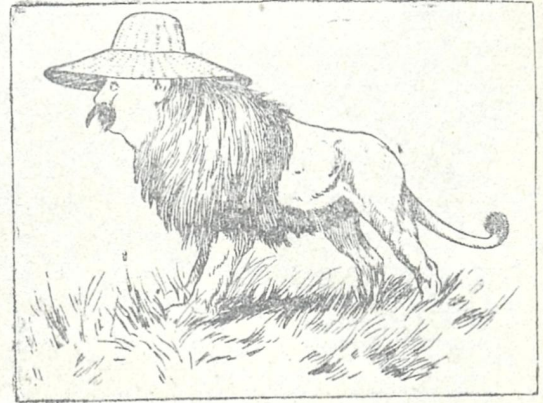
სულ მალე გამოჩნდა გარეული ვეფხვი და სალაშო ხანს ნელა ჩამოდგა გარეული ლომიც.

ბ-ნი კენჯერი სამსახურის კაცია და ჩქარა მოგვშორდა. მას, თანამდებობის გამო, სოფელში სიარული უხდება და ჩემი სამშობლო სოფლის გზებზე ამ თანამდებობას სხვა ვერავინ შეასრულებს თუ არ კენჯერი. სახელწოდება პირდაპირ გენიოსურია და ეს რომ კავკაველ მღვდელს, გიორგი ნათაძეს, მოემოქმედნა, უთუოდ თავს წაგვკამდა კვენით. მას ისიც ღიდ სატრაბახო საქმეთ მიიჩნია, რომ ქართველ ბავშვებს ქართულ სახელს არქმევს.

ერთი დოქი მაქრით ხელში ჩვენ ავედით იმ მაღლობზე, რომელიც თავს დაპყრებს ჩემს სამშობლო სოფელს. აქ ბრძანდებოდა ბატონი ლომი, ვეფხვი, გარეული ვეფხვი, და ზოგიერთი სხვანიც.

მე ვითხოვე განმარტება საიდუმლოებისა და ბ-ნა ლომმა დიდის დალაგებით გამანდო შემდეგი.

— შენ კარგაი მოგეხსენება, ბ-ნო სპილოვ, (ეგ სახელი ნაჩქარევით მეწოდა მე, ვინაიდან სხვა ყველა უკვე დახარჯული იყო), რომ ცხოვრება უკვე დაადგა იმ გზას, რომელმაც კაცობრიობა თავის ლოღიკურ განვითარებამდე უნდა მიიყვანოს. საერთაშორისო ომი სწორეთ დროზე დაიწყო, თორემ თუ ის კიდევ რამოდენიმე საუკუნით უკან დაწყებულიყო, ადამიანს ერთობ გაუჭირდებოდა ის გარდაქმნა, რომელიც მას დღეს უწევს...

მე სმენათ გადავიქეც. სრულიად გადამავიწყდა ოდნავ შეშხუნა მაქარი, რომელიც ჩაის ქიქით ჩემს წინ იდგა და გამანადგურებელ შესუნთქვას ელოდა. გულსისყურით უსმენდენ სხვა წევრნიც ჩვენი შეკრებულებისა, თუმცა უსმენდენ არა იმ მიზნით, რომ ახალი რამ გაეგონათ, არამედ იმისთვის, რომ ბ-ნ ლომს სიმართლისათვის არ გადაეხვია და პროგრამის მუხლები ნათლათ გაერკვია.

— მაშ აგრე, — განაგრძო მან, — კაცობრიობა ჩქარის ნაბიჯით უახლოვდება იმ პირველყოფილ მდგომარეობას, საიდანაც მან განავითარა დღევანდელი რთული კულტურა...

— არ დაგავიწყდეს, რომ განსაკუთრებით ვითარდება მიმბაძველობა, რაიც უტყუარი ნიშანია მაიმუნთა დონეზე მიახლოებების, — გააწყვეტინა ვეფხვმა, და ამ მცირე პაუზით ისარგებლა ბ-ნმა ლომმა, რომ ერთი ქიქა მაქარი განადგურებია.

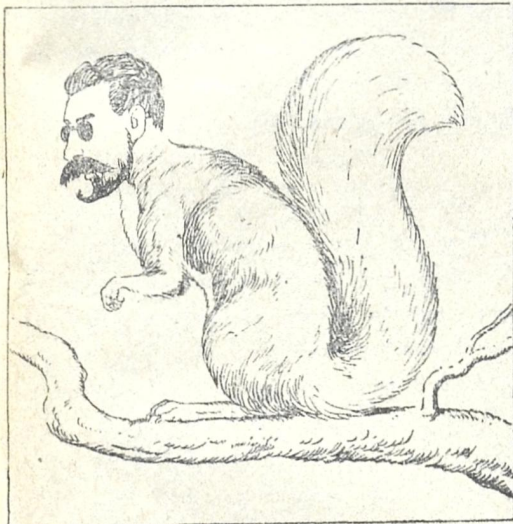
— სრული ქეშმარიტებაა... — განაგრძო ისევ ლომმა, — რასაც ერთი ერი იზამს, იმას იმეორებს

მეორეც, მიუხედავად იმისა, თუ რა ხასიათისაა საქციელი პირველი ერისა. წამბაძველობა პირველი საფეხურია, მაგრამ ვინ მოგვცემს იმის გარანტიას, რომ კაცობრიობა ამ საფეხურზე შეჩერდება და ჩვენ მიმუნზე დაბლა არ დავეშვებით?

— მოულოდნელი აქაც არაფერია, ვინაიდან ცხოვრებაში ნახტომიც ხშირათ ხდება,— შენიშნა ბატონმა მელამ,— მაგრამ ჩვენ ყველაფერი წინასწარ გათვალისწინებული უნდა გვქონდეს და საალაღბლოთ საქმეს არ დავენდოთ.

— აი ამიტომაც ჩვენ ავირჩიეთ თითქმის უკანასკნელი საფეხური,— განაგრძო ლომმა,— ჩვენის ღრმა რწმენით და არა მარტო რწმენით, არამედ იმ ზგალითების მიხედვითაც, რომლებსაც დღევანდელი ევროპა უხვად იძლევა, ადამიანთა მოდგმა უთუოდ მზეცთა ღონეზე ჩამოვა.

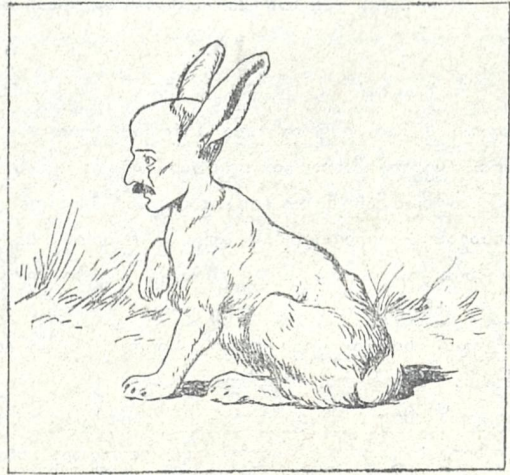
— ყოველივე ექვს გარეშეა!— დაუდასტურა ვეფხმა და განაგრძო,— თუ კაცობრიობას გამხეცება უწერია, და რომ ეს სათუო აღარ არის, თითქმის ყველა ხედავს, მაშ რატომ არ უნდა შევხვდეთ ამ ცვლილებას მომზადებულნი? აი რისთვის მოვახდინეთ ჩვენ ძველი ნომენკლატურის აღდგენა და ნუჩას უკაცრავად, თუ სხვა ერთათვის უფრო დაბალი ცხოველები დავსტოვეთ.

— რასაკვირველია, თუ შესაძლებელი კი იქნებმეტა ფრონტზე კაცობრიობის დაქვეითების შე-

ჩერება, ჩვენ ვეცდებით საუკეთესო მზეცთა სახელები მაინც მივითვისოთ,— წარმოსთქვა ციყვა და ულვაშებზე თათი გადაისვა.

ერთად ერთი ბ-ნი ბაჭია არ არის მომხრე ამ

სახელთა განაწილებისა. როდესაც მას ჰკითხავენ— გვითხარი ლომი და ვეფხვი სად არიანო, ის ყოველთვის ასე უპასუხებს ხოლმე:

— ლომი და ვეფხვი გუშინ ტურამ შესჭამაო.

აქედან აშკარაა, რომ ბ-ნი ბაჭია არ ეთანხმება არა პრინციპს, ზემორე გამოთქმული მოძღვრებისას, არამედ სახელთა განაწილების სამართლიანობას. აქ, რასაკვირველია, ყველას თავისი აზრი შეიძლება ჰქონდეს, მაგრამ ძირითადი დებულებანი, რომელზედაც აღმოცენდა ზემოაღნიშნული ცვლილებანი სახელწოდებაში, თითქმის უკამათოდ არის მიღებული ჩემი საყვარელი სამშობლო სოფლის ინტელიგენტთაგან.

ამის შემდეგ გამოვა ვინმე გზა-აბნეული ფედერალისტი და მეტყვის: შენ სამშობლო არა გაქვსო!

ბ-ნებო! იწამეთ ღმერთი, იკმარეთ ამდენი ცილისწამება!

მუშაკი.

სახუმარო რვეულიდან

3

ზანი ვირისაზანი

(არც ისე სახუმარო დასასრულით)

ა.

ოქროპირ კაკიტაშვილს მთელ სოფელში ერთი კაცოც კი არ ეპყრობოდა პატივისცემით და სიღინჯით. ყველა მასხარათ იღებდა, ყველა ყბას უქცევდა, თუმცა სახუმარო არც გარეგანი ჰქონდა და არც შინაგანი ავლადიდებდა. მუდამ ისეთის სიტყვებით ლაპარაკობდა, რა სიტყვებითაც სხვები მეტყველებდნენ, უჩვეულო რამე არც დიდი ჰკუიანი და არც სრული სისულელე — თავის სიცოცხლეში არ უთქვამს; სხვებივით იცვამდა, სხვებივით იხურავდა, ყველას მიერ მიღებულ და მოწონებულ საქმელს გეახლებოდათ და სასმელს მიირთმევდა; სხვებივით ღებობდა, წვებობდა, მუშაობდა, ლოცულობდა... მაგრამ მიუხედავად ყველა ამისა, მაინც დასცინოდნენ, მისი არაფერი არ მოსწონდათ და ყოველგვარ მის ლაპარაკს, თუ მოქმედებას, მთელი სოფლის ქალი თუ კაცი, დიდი თუ პატარა ღიმილით ისტუმრებდა. როგორც კი ოქროპირი რაიმე სიტყვის თქმას დააპირებდა, მაშინათვე ან სიცილს დააყრიდნენ და მით ენას მუცელში ჩააგდებინებდნენ და, ან მიწასთან გაქსწორებელის ღრეკით მოშორდებოდნენ.

— ეჭვ, დაიწყო ოქროპირმა, — წამოიძახებდა ერთი ვინმე და ყველა: „მოვეუსმინოთ, მოვეუსმინოთ“ ძახილით შემოეხვევოდა. დამფრთხალ ოქროპირს თვალები აებნეოდა, გული გამალებით ცემას დაუწყებდა და მოხლეჩავებული გრძნობა ერთიანათ აურევდა ენას, რომელსაც ზოლოს და ბოლოს აზრების გაფანტვის გამო სათქმელი არაფერი რჩებოდა და ტყვილა დაიწყებდა ბორჯვას პირში. ოქროპირის გამომეტყველება საშინელ სახეს ღებულობდა ამ დროს, მისი თვალები მოჩიფიფე ტუჩების მეოხებით უენოთ ემუდარებოდნენ თითოეულ იქ მყოფს.

— შემობრალეთ. მეც კაცი ვარ, მოისმინეთ ბოლომდის ჩემი ნათქვამიო.

მაგრამ ოქროს მაინც არაფერი იბრალებდა, არაფერი თანაგრძნობით არ ექცეოდა. ეს კიდევ ცოტაა, სოფლელები გაცილებით უფრო შორს მიდიოდნენ ოქროპირის ყბათ აღებაში: სხვა რო ავათ გახლებო-

და, ყველა წუხილს გამოსთქვამდა, ოქროპირის ავათ-მოფობა კი ყველას სიცილს გვრიდა.

— არ მოგვიკვდეს, თვარა ცის სვეტი გამოვარდებო, — იტყოდნენ და ჩვეულებრივ გაიღიმებდნენ. რომელიმე გლახს სოფელში ქათამიც რომ მოკვდომოდა, მეზობლები თანაგრძნობას გამოუცხადებდნენ, ხოლო ოქროპირს ხარიც რო დაკარგოდა, არაფერი ხმას არ გაიღებდა, ჰირიქით სიცილს დაუწყებდნენ — რათ ვერ მოუარეო.

თითონ სახელ „ოქროპირსაც“ სასაცილოდ უწოდებდნენ და ყველა იმას ცდილობდა, რომ ამ სიტყვის წარმოთქმისას სახეზე ისეთი გამომეტყველება მიეღო, რომ მის მიერ ნათქვამი უაღრესად სასაცილო და დამამკირებელი ყოფილიყო. სოფელში სხვასაც ერქვა ოქროპირი, მაგრამ მათ ოქროს ეძახდნენ, არაფერი აბრტყელებდა მათ სახელს, ხოლო კაკიტაშვილის სახელი კი უთუოდ გაქიანურებით დერთგვარი შეჩერებებით უნდა ეთქვა: — ოქრო... პირი, ოქქქროს... პირო, — ასე მიმართავდნენ კაკიტაშვილს, რომელსაც მთელი არსება ეწამლებოდა ადროს და ცდილობდა არ შეეხედა დამახებლისათვის, რათა ერთხელ კიდევ არ დაეჭირა ის გამანადგურებელი ღიმილი, რომელიც უთუოდ აღბეჭდილ ჰქონდა ამ დროს „ოქროპირის“ მთქმელს სახეზე. ოოჰ, რომ იცოდეთ რამდენს გადიხდიდა ოქროპირი რომ მისთვისაც ოქროსა ეწოდებიათ! რამდენს ემდუროდა მშობლებს, რომ ასეთი სახელი დაარქვეს მონათვლისას! კაკიტაშვილს ისე შეაძულეს თავისი სახელი, რომ სიტყვა „ოქროს“ გავიწყებაც კი სისხლში უმღვრევდა — ეგონა ჩემდა გასავიწყებლათ ამბობენო.

ბ.

ერთ მშვენიერ დღეს ოქროპირის მოხუცმა ბებამ მხოლოდ ერთი საკეთილო საქმე მოიმოქმედა მისი ძმისწულის სასარგებლოთ: სრულიად მოულოდნელათ ფეხები გაქიმა და საიქიანს გადაბარგდა საცხოვრებლათ. არ დარჩენია არც შვილი, არც ძირი, ასე რომ მთელი მისი ქონება ოქროპირის საკუთრება შეიქნა. სიცოცხლეში სიანლოვესაც არ იკარებდა ოქროპირს, ფეხს არ ადგმევინებდა ადგილ-მამულში და მუდამ იმას აყვედრიდა, რომ ჩემ შემდეგ შენ დაგრჩება ყველაფერიო.

— მაშინ მოიხმარე ჩემი ქონება, მაშინ, შექვეყნის სასაცილოვ, შენო, — ეტყოდა ვესლით ბე-

ძია ოქროპირს,—ახლა კი მომშორდი, არ მომეკარო სიახლოვესო და მართლაც განდევნილივით ცხოვრობდა. რაკი დანახა, რომ ორი ქალის ხელში უშვილო შეიქნა და ცოლებიც დაეხცა, სთქვა, რომ ალბათ ღმერთს არ სურს ჩემთან ვინმეს დაახლოვება და გადასწყვიტა თავისთვის ეცხოვრა: არც არავის მიჰკარებოდა და არც სხვა მიეკარებია.

— არც ჩემსას გავატან სხვას და არც მე მინდა სხვისი რამეო,—ამბობდა ოქროპირის ბიძა და მთელი თავისი ცხოვრებაც ამ პრინციპის შესაფერაობა მოაწყობდა.

და აი ასეთი ბიძია გარდაეცვალა ჩვენს ოქროპირს.

— გეშველა ოქროპირო, გეშველაო,—მიულოცა მთელმა სოფელმა და ოქროპირმაც სიამოვნებით ამოისუნთქა, თუმც სიმართლე მოითხოვს ესთქვათ, რომ მას დიდათ საწყენათ დაურჩა ბიძის გარდაცვალება და გულწრფელათაც იტირა. ქონებისადმი სიყვარულმა სრულად ვერ ჩააქრო მასში ადამიანური გრძნობა და გულის წმინდით იგლოვა ბიძის დაკარგვა. ტყვილა ეუბნებოდენ სოფლელები—ტირილი კი არა სიცილი გმართებსო, ოქროპირი ოწიწებით ასრულებდა მიცვალებულის პატივსაცემით მიღებულ ყოველ გვარ წესს და ბევრმა, განსაკუთრებით ქალებმა, კიდევ მოუწონეს ეს. ბიძის ქონებაც ერთობ აუჩქარებლათ, დინჯათ და მოწყვნილის გამომეტყველებით ჩაიბარა მან, ესეც ბევრი-სათვის მოსაწონი დარჩა.

— ბიქოს, ჩვენი ოქროპირი არც ისე სასაცილო კაცი ყოფილაო,—სთქვა ბევრმა,—შეხე, როგორის სულგრძელობით იქცევიაო. ხოლო როცა ოქროპირმა გარდაცვალებულ ბიძის ბევრ ეკლესიაზე და მონასტერშიც კი საწირავი გასცა, მთელმა სოფელმა თითქოს შეინანაო ოქროპირის წინაშე რაც ცოდვა მიუძღოდა, გაკვირვებით სთქვა:

— შეხედეთ ჩვენს კაკიტაშვილს, რამდენათ ყვარებია ბიძაო.

ამ დღიდან თითონ ოქროპირიც კი დარწმუნდა, რომ მთელმა სოფელმა მხედ აზრი შეიცვალა და ახლა სულ სხვა თვლით უყურებდა. ის მართლაც გამოიცვალა ყველას თვალში და უწინდებურათ როდი ექცევინა, ერთი იმიტომ, რომ ოქროპირი შედარებით შეძლებული გახდა და დღეიდან როდი იქნება ქვეყნის სამოწყალო და შესაბრაღისი,

ჰირიქით—აწი ის იქნება სხვისი შემბრაღე. ერთობ ხელ მომთბარმა ბიძამ მიწაც ბლომათ დაუტოვა და ღელღელ, თუმც გასესხებული. მეორე მიზეზი ის გახლდათ, რომ ოქროპირმა დამშვიდებულის გულით და სინდისით მიიღო ყველაფერი ეს, სრულებითაც არ გამოუხატავს სულელური სიხარული და უპატივემო მოპყრობა ბიძის სახელისადმი. აი ყველაფერ ამისთვის სოფელმა დაივიწყა ძველი ოქროპირი და სულ ახალ კაცად დაისახა იგი. ოქროპირმაც იგრძნო ეს და წელში გასწორდა, გათამამდა, უკვე გაბედულათ შესცქერის სოფელ-ქვეყანას. მანამდე თუ ლაპარაკის დროს კაცს თვალში ვერ შეხედავდა და მღელღარების გამო ძვირათ თუ დაასრულებდა თავის აზრს, დღეს ასეთ რამისაგან ერთიანათ თავის უფალია და უკვე გრძნობს პირად ღირსებას: არავისი არ სცხვენია, არ ეშინია. მთელმა ქვეყანამ სულ სხვა სახე მიიღო მის თვალში, სხვა ელფერით შეიმოსა. „კი ღირებულა ქვეყანაზე ცხოვრებო“, გაიფიქრა გულში, ბიძიას მეთასედ შეუთვალა ცხოვრება და თითქმის სულ დაივიწყა ის შავბნელი დრო, როცა მთელი სოფლის თვალში სასაცილო არსებას წარმოადგენდა. უწინდელი გაბოროტებაც ამოირეცხა მისი გულის სიღრმიდან და ახლა კაცი არც სძულს და არც მისი ეშინია უწინდებურათ.

3.

შინაგან განახლებას გარეგანიც მოყვა: კარგი ჩოხა შეიკერა, ისე ახალოხი, ქუდი, ბავშვები ჩამოსა და ახლა ჯერი მიდგა ოჯახის გაუმჯობესებაზე. თავის დროზე არ იყო წათქვამი, რომ ოქროპირი ადრე დაქვრივდა და ორი ბავში დარჩა. ცოლის სიკვდილმა ისეთი ძლიერი გავლენა იქონია მასზე, რომ გადაწყვიტა უცოლოთ დარჩენილიყო და მთელი თავისი სიცოცხლე უდევლოთ დარჩენილ ქალ-ვაჟისთვის შეეწირა. მართლაც ასე მოიქცა და აგერ მეორმოცე წელშია და მეორე ცოლის ძებნა აზრათაც კი არ მოსვლია, მაგრამ ახლა კი შეუჩდენ სოფლის მაქანკლები და ოქროპირსაც ცოტა არ იყოს გული აუთამამეს.

— რათ გინდა ამდენი ქონება, თუ ცოლშვილში არ მოიხმარ, ქალი გაგირეცხს, გაგიკერავს, საკმელს გაგიმზადებს, მოგივლისო,—ეუბნებოდენ და ოქროპირმაც შედარებით მალე იცნო ამ საბუთების

სიძლიერე. მაქანკლის დაქინებით წვერები კოხტათ შეიპარსა, მოირთო, ძველ ყალიონს ტარი გამოუცვალა და ქალებისკენაც დაიწყო ქვრეტა. შესაფერი სასძლოც მალე გამოჩნდა და საქმეც თითქმის გადაწყდა. მაგრამ ოქროპირი ამბობდა: ჯვარს მანამდი არ დავიწერ, სანამ სახლ-კარსაც არ გავაუშჯოხბეს და ხარ-ურემს არ შევიძენო. ახლა მთელ ნათესავეებს ყველას მოეწონა ესა და კიდევ შეუდგენ ხელის შეწყობას. რადგან ნაღდი ფული ოქროპირს იმ ჟამათ არ დაურჩა, ასწია და ორი ქცევა მიწა გაყიდა. სახლ-კარის შექმნა აბა ერთი სულის შებერვით ხომ არ მოხდებოდა და ოქროპირიც შესაფერი გვეგმის გამოშეშავების შემდეგ შეუდგა საქმეს. ჯერ უნდა ეყიდა უღელი ხარი მისი ურმით, მერე კი სახლი უნდა შეეძინა, მაგრამ მაინც ყველაზე ადრე გადასწყვიტა ერთი ვირის ყიდვა. „წისქვილში საფქვავს ჩავატანინებ, ხარებზე უფრო კაი მოსახმარი და შესახნა, მთიდან ფიჩხს ჩამოიტანს და ხანდიხან ცულ ამინდში ცხენის მაგიერობასაც კი გავაწვევინებო“ გაითქრა ოქროპირმა და ფიქრიც მალე მოიყვანა სისრულეში: შვიდ მანეთად იყიდა ერთი ვირი და ღიმილით მოგვარა შვილებს.

— ვაა... აა... აა... აა... აა... — გულ ამოსკვნით დაიყოყინა ვირმა ოქროპირის ეზოში ჩასვლისთანავე. ოქროპირი ღიმილით უყურებდა ვირის ყროყინს, ბავშვები კი სიხარულით ცას ეწეოდნენ.

— ბიჭო, ეგ რა ამბავიაო, — წამოიძახეს მეზობლებმა და ხელათ მოყვენ ვირის ყროყინს. ოქროპირის ეზოში ვირის დანახვაზე ერთი გაიკვირვეს. საიდან გაჩნდაო, მაგრამ გაიგეს თუ არა, რომ ვირი ნაყიდი იყო და მომავალშიც ხშირათ მოისმენდნენ მის უებარ ამოხვრას, საერთო ხარხარმა მოიცო იქაურობა, დიდი თუ პატარა იცინის, მხოლოთ იცინის.

— კაცო, მამული გაჰყიდე და ვირი იყიდე? შეეკითხა ერთი მეზობელთაგანი ამ საერთო სიცილში. ეს შეკითხვა საკმაო იყო, რომ საერთო სიცილი ერთი ათად გაძლიერებულიყო და ხარხართ გადაქცეულიყო.

— ოქროპირმა მამული გაყიდა და ვირი იყიდა, ხა... ხა... ხა... გაისმის ირგვლივ.

ოქროპირი მოკვდა, მიწასთან გასწორდა, ისევ ძველ მდგომარეობას უბრუნდება, უნდა რაღაცა თქვას, თავი იმართლოს, მაგრამ დამცინავი სახეები

ეშმაკებით შემოეხვიენ და ერთიანად დაეფანტა გონება.

ამ დღესვე გაიგო მთელმა სოფელმა ეს ამბავი.

— ხა... ხა..., ხა..., — გაისმა საპასუხოთ ყველგან, — საწყალი ოქროპირი, სასაცილო იყო და სასაცილოთ დარჩება! ოჯახის გადაკეთება და გამშენიერება ვირის ყიდვით დაიწყო! სხვას ვერაფერს მიაგნო?!

— ვააჰ, ვაჰ, ვაჰ... ყროყინებს თავისებურათ ვირი, რომელიც სრულებითაც ვერ ამჩნევს, თუ რა ამბები დატრიალდა მის გარშემო, ოქროპირს არც ის იბრალებს, პირიქით მგონი კიდევ დასცინის — რაღაც ისეთ ნაირათ ელმიჭება ჩიჩვირი თავის მუსიკალური არსების გამომშვეურებისას.

— ეჰე, ოქროპირის მესათე აყვირდა! რომელი? საათია, კაცო, რომელი? გაისმის მთელ სოფელში, — კაცო, მაგ სხვა ვირია, სხვა: მამულის ნაფასურია, ცულათ არ ახსენოთ.

ოქროპირს ესმის ყველაფერი ესა და რა ქნას არ იცის, მთელ მისს არსებას საშინელი სიბრაზე იპყრობს. „რა არის ვირის ყიდვაში ცული, — ეკითხება თავის თავს, — ვირი სასარგებლო ცხოველია, ვამუშავებ, წისქვილში დასაფქვავს წავიღებ, წყალს მოვატანინებ. რა არის აქ სასაცილო, რას მერჩიან“ არ იცის რითი გასცეს ამ კითხვებს პასუხი, რითი შემოუაროს. ხოლო ის კი იცის უკვე რომ ამ წყვეული ვირის ყიდვამ ერთიანად დაასამარა მისი აღდგენილი პიროვნება, ერთიანად მოსპო და მიწასთან გასწორა. ის იყო სოფელმა გადაივიწყა ის დრო, როცა ოქროპირს სამასხროთ იღებდნენ, ის იყო, კაცათ მიიჩნიეს, აბუჩათ არავინ იგდებდა, ლაპარაკს აცლიდნენ, უსმენდნენ, უახლოვდებოდნენ, სსოფლო საქმის მოგვარებისას მასაც ასაქმებდნენ — ხელოსნათაც კი აირჩიეს და: „უცებ ისევ ძველ ოქროპირათ იქცა, ისევ დასცინიან და მიწასთან ასწორებენ. რათა მერე, რისთვის? „განა ვირი არ არის სასარგებლო ცხოველი, — ამბობს ისევ ოქროპირი, — ხარი რო მყეიდა, მაშინ ხომ არავინ დამძახავდა, რითაა ვირი ხარზე ნაკლები?“

— მამული გაყიდა, ვირი იყიდა, — იცინის ისევ სოფელი, — ჭკვიანი კაცია, მესათე შეიძინა, ხა... ხა... ხა...

— უბედურო ბეჯანა, — ამბობენ ოქროპირის ბიძის შესახებ, — ვის დარჩა შენი ქონება! ვირების

აყილლათ დატოვე შენი მიწა წყალი?

ოქროპირს მომავლის გეგმები ერთიანად დაე-
ქუმა, აწი არც სახლის ყიდვა უნდა და არც ხარე-
ის, ჯანდაბას ყველაფერი! ნეტავი იმ ცხონებულ
იმა მის ერთი მანეთის ქონებაც არ დაეტოვებია
ისთვის; როგორც იქნებოდა გაატარებდა თავის
ღღეს და ახლა კი რა უქნას ამდენ რამეს, თუ სო-
კელმა ყოველგვარი მისი ნაბიჯი სასაცილოთ აიღო,
ოქროპირი დარწმუნებულაა, რომ დღეის შემდეგ
რაც უნდა კარგი რამე იყიდოს, მაინც სიცილს არ
სოუშლიან, ამ შეჩვენებული ვირის ამბავს ყოველ-
თვის მოაგონებენ, სოფლელების აბეზრობა მან კარ-
ათ იცის. ამას მარტო იმიტომაც არ მოუშლიან,
რამ შემურთ მისი ქონება და კიდევ ეცდებიან
ამწარონ იგი.

— კაცო, ოქროპირ, — მიმართა მაქანკალმა, —
ა მიქენი, როგორ გამოიქერი ყელი, რაზე დაასხი
წრაზე წყალი, რა მოგივიდა ეს? ის ქალი ამბობს,
რამ არაფრის გზით არ წაყვებები, მევირე ქმარი რათ
უნდაო! რაზე გამოიქერი შე საწყალო ყელი, რა
ერთი გაგიწყრა.

ეს და აკლდა ოქროპირს! უნდოდა თავი ემარ-
ლებია, უნდოდა ეთქვა, რომ ვირის ყიდვით არა-
რი ცუდი არ ჩაუდენია, ვინაიდან ვირიც სასარ-
ბლო ცხოველია და სხვა ასეთები, მაგრამ „მაინც
აფერი გამოვოა“ გაიფიქრა და თოფნაკრავივით
შორდა მაქანკალს. მიდის, მაგრამ საით — თითონაც
იცის. თავი ზევით ვერ აუღია; სინათლისთვის
ა შეუხედავს, ირგვლივ დამცინავი სახეები ელან-
ბა, ხე-ტყე, ქვა, ბალახი, სულიერი და უსულო
ლა დასცინის, ყველა დახარხარებს. ღმერთს ეხ-
ება, რომ არავინ შეხედეს გზაში, კაცის დანახ-
გველის შეხედვა ურჩევნია, მოსახლეებისკენ არც
იხედება. უკვე გაშორდა სოფელს; მაგრამ თავი
კი ჩაქინდრული აქვს, ირგვლივ მაინც არ იხე-
იმის შიშით, რომ არავინ დაინახოს. ყურში
წყვეტილი ესმის: „ხა... ხა... ხა... მამული გა-
ვი, ვირი იყიდა... მესაათე შეიძინაო“... მთელის
ლით თრთის, წყევა და კრულვას უგზავნის ვი-
ს, რალაცას, კბილებს აკრაქუნებს სიბრაზით...
იღის, მიდის...

შეორე დღეს ოქროპირის გვაში ხეზე ნახეს ჩა-
დებული.

3. მალაქიაშვილი.

შეხვედრა და ზონიშე

(სცენა თფილისის რკინის გზის მთავარ სახელოვნო-
სათვის)

— ვაი შენი ცოდვა, შე უბედურო, რა დეგე-
მართა კაცო?

— ვაი შენ, თუ კაია, რაფა არ იტყვი რა იყო?

— რაფა რა იყო კაცო?! შენ „გლაენი მასტე-
რსკოიში“ არ მუშაობ?

— ჰო!

— ჰო და შენ თუ ცოლ-შვილი არ ამოგებო-
ცა ან სახლ-კარი არ გადგებუფა ისე დღის სინა-
თლით ვინ გამოგიშობდა იქიდან?

— უკაცრავათ! მე სხვებივით ნუ კი გგონივარ.
დეილოცა თავარანგელოზის სახელი, სანამ ის მწყა-
ლობს ჩემ ოჯახში ყვერულები გამოუღეველი იქნე-
ბა და უმფროსის გულიც ჩემსკენ იქნება. როცა მი-
ნდა ვიმუშავებ, როცა მინდა გამოუალ. ის კი არა, ამას
წინეთ, კარაზეხამ ჩემი ჯინიზა შეაგროვა მუშები
და უმფროს სთხოვა: რა ხან კიტრი და პამიდორის
სიზონი გევიდა, სახეხოთ გაგვიღიდე ჯამაგირებო,
მარა ვერ მოვართვი. რავარც გევიგე, გევიქეცი უმფ-
როსთან, დავაარსებეი მისი გვერდით კასსა და 500
კაცამდი ჩავბეჭეტე შით.

შეორე ჯერ მომივიდა ბატონი კარაზეხა წემუ-
ვარდა უმფროსი და უთხრა:

— ჩუდაკ! 500 ჩოლოვეკ ნა კასუ კლადიტ...
ა ტი გავარიტ პრიბავლაიტ გავართო და გამოუ-
გლო გარეთ.

— აბა რას წუწკუნობთ თქვე მამა ცხონებუ-
ლებო, თუ კასაში შესანახი ფული გაქვთ!?

— გეუბნები, კასაში შესანახი ფული კი არა,
პამიდორი, კიტრი და ხახვის ქამით მუცელი აქვთ
ჩათუტქული. მარა რახან მე კარაზეხას ჯინი მქირდა
ყველას გაკეთება შევპირდი და ისე ჩავწერე.

— მერე ამისთანა ტყუილი რომ გაგიგონ?

— ისეთ აშენდა მაგენის ოჯახი! მაგენს ის ვერ
გოუგვიათ, თუ უმფროსის გვერდით კასაში ფულის
შენახვას რა ფაფერაკი მუაქვს და ჩემს ეშპაკობას
გევიგებენ? მეტი არაა ჩემი მტერი!

ქაშია.

გურული სცენა

ბატონო და ანგელოზო, თელი ქვეყნის უმფროსო, ნაჩანიკის ნაჩანიკო, პომპოლიკის პომპოლიკო, დიდო ვეზირო, ხვანთქარო და პრისტავო! გადმომხედე შენი მოწყალების თვალთ: უნდა მოგახსენო ყორიფელი ჩემი გაქვირება. გეხვეწები ეგვიტიეი ტრუკუნადის ქალი. ვიქნები, ბატონო პომპოლიკო, ერთი ორას ხუთი წლის, ერთი თვის და სამი დღის ქალი, მოპრანქული, მოკაკული, ერთი სიტყვით კონკურეხი, კეკელი, მალაზონი; იმას მოგახსენებდი, შემობრალე საწყალი ეგვიტიეი, კარზე გადარება აღარ შემიძლია, ქი ვარ დაბტყალული კერიასთან. გუშხამ, ბატონო პრისტავო, კერიის ძირში ჩამეყვინთა, ევიწიე და შით ღვრიელოში დგუნვა გავაყრიე, მომეკიდა ცეცხლი, გვეისვი ხელი, გვეიბრაწე, გვეიხრაკე და ახლა საჯაყი სანახავი ვარ, თავი თათრის ხოჯასავით მაქ შეხოული. ხო, ბატონო ხონთქარო, გეხვეწები, ერთი სახვეწარი მაქ, მარა სახვეწარი, სახვეწარს ქვია და იმედია საწყალ ეგვიტია ტრუკუნადის ქალს შემიცოდვიებ. ღმერთი გამოშხაფავს ჩემ შვილს ფარნაიას რაფერ გადირია და გადიშალა. წიყყანეს ბიქი სალდათათ. დევიგლიჯე თმაი, დევიდლიტე ლოყა. გოგინიკომ მითხრა, ფარნაიეი გაკეთებულა, აფიცერთან არის დღენჩიკათო, თურმე იმტონი მოწონება მუუტე-მიან, ბატონო ხონთქარო, რომე აფიცერს წინდამ უყდია და კალათაი პრასით და ნიახურით გაფსებული თვითონ მუაქ და აფიცერს არ ანდობს ხელში. ამფერათ გაკეთებულა ჩემი ფარნაიე. იმის სტავლას გადავყვი და მას გონია მისი კაძახობით გეიტანა საქმე. ჯერ კლასში მყავდა სტოროჯათ, მერე სამიკიტნოში კოსტრულჩიკათ იყო, ამ ბოლოს მებუტყეთ იყო, გამოვზარდე კაძახი, გავათევებიე ყორიფელი სტავლა, ახლა დღენჩიკათ დუუყენებიან; აფიცერი უკან ჟდება დროგში და იგი წინდამ. ახლა შენი უღვაშების ქირიმე, ჩემ შვილს რაცხა ყურადღება მუაყემიე, მაგიორში თუ ეგვიტიეი ვყოფილვარ კაობით კას კურტუმიან დედალს და დერგის ქუქუტას მოგარაჟმე ძღვენათ.

გუჯგუთი.

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა ნ ი

მიიღება ხელის მოწერა 1917 წლისათვის.

„თანამედროვე აზრზე“

გაზეთი ღირს ყველგან 1 წლით 15 მ.
 1/2 „ 8 „
 3 თვით 4 20 კ.
 1 „ 1 40 „

გაზეთი ნიხით არავის გავგზანება. ფული უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი ადრესით: Тифлисъ. почт. ящикъ № 199 Власію М. Бохохадзе

მიიღება ხელის მოწერა 1917 წლისათვის.

„სახალხო ფურცელზე“

გაზეთი სურათებიანი დამატებით ღირს წელიწადში 15 მან. ნახევარი წლით 8 მან. სამი თვით 5 მ. ფული უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი მისამართით: Тифлисъ, редакция „Сахалхо пурнели“ почт. ящ. 190.

მიიღება ხელის მოწერა 1917 წლის

ყოველ დღიურ სპალიტიკო, სხეკონომიო და სპალიტერბტურო გასეთ

„საქართველო-ზე“

ყოველკვირეულ სურათებიანი დამატებით. გაზეთის ფასი წლიურათ 15 მან. ნახევარი წლით 9 მან. სამი თვით 5 მან. ერთი თვით ქალაქში 1 მ. 80 კ. ქალაქ გარეთ გაზეთი ერთი თვით არ გაიგზანება. მისამართი: მოსკოვის ქ. № 4.

მიიღება ხელის მოწერა 1917 წლის

ათე ატროკვირეულ ჟურნალ

„თეატრ ჭ ცხოვრება-ზე“

წლიური ხელის მომწერნი მიიღებენ ორ პრემიას აქაპის „ნაკვესებს და გრანეულ სიტყვებს“ პ. ლონთათიძის „რჩეულ აზრებს“

ჟურნალის ფასი: ორივე პრემიით 8 მან. ნახევარ წლით 4. 50 კ. თითო ნომერი ყველგან 15 მისამართი: Тифлисъ, ред. „Театри да цховრება“ ს. სიფუ Имедашвили.

ყოველ-კვირული იუმორისტული გაგოცევა

ეშმაკის მათრახი

მიიღება ხელის მოწერა 1917 წლისათვის

ჟურნალის სამხატვრო და სალიტერატურო მხარეს მანაგებს ეშმაკი,
ხოლო გაგოცემის საქმეს კანტორა „გ ა ნ ა თ ლ ე ბ ა“

ჟურნალის ფასი: 12 თვით 7 მ. —
6 თვით 4 მ. — კ.
3 თვით 2 მ. — კ.
1 თვით — 70 კ.

ეშმაკის მათრახში დაიბეჭდება მხოლოდ იუმორის-
ტული შინაარსის წერილები, ლექსები, მოთხრობები,
ზღაპრები, არაკები, შარადები, გამოცანები,
ნაკვესებიდა სხვა.

რედაქცია სთხოვს ყველა თანამშრომლებს მასალები გამოგზავნონ ამ აღრესით:

თიფლისი *)
С. Р. Таварткиладзе,
Ольгинская 6,
Почтовый ящик № 96
(ეშმაკის მათრახ-სათვის)

*) ეს ადგილი კონფერტზე მარკისათვის არის დანიშნული და გულმეფიწყებს მოვავონებთ, რომ უმარკო
წერილებს რედაქცია არ დაიხსნის.

ფ მ ს ტ ა

ლეის პირელს. „დღეს ქალების დარაჯი ვარ.
 შრამის აუადე ხელით
 და ამ საქმისთვის ბუერჯურ
 კილამ მომტყეს წელით.“

თუ ეს მართალია და „ჩიბათელ ბუქუს“
 მართლა მოსტყნეს წელი, ეს ვაკმართ, ენის მო-
 ტება რაღა საჭიროა. ეს ლექსი მთელათ რო დაგვებე-
 კდა, რამოდენიმე ალაგას ენას უთუოდ მოიტყნდა.

ბზულიას. როცა ჩვენ თქვენი შემოქმედები
 შესახება ვსჯით, სახეში გვაქვს ჩვენი ჟურნალი.
 საქმე იმაშია, რომ თქვენი მოთხრობები ჩვენი
 ჟურნალისათვის არა სასურველი ზედნადებით
 არის ხოლმე დატვირთული. როცა ამ ტვირთს ვა-
 შორებთ, მაშინ რჩება შედარებით უფრო საჩვენო
 ნაშთი. როდესაც „ეშმაკის მათრახისათვის“ სწერ-
 ეს გარემეობა ყოველთვის სახეში უნდა იქონიოთ.
 და დარწმუნებული ვართ მიზანს მივადწევთ. ყო-
 ველ შემთხვევაში თქვენ ჩვენს აზრს გადამწყვეტი
 მნიშვნელობა არ უნდა მისცეთ, ვინაიდან ჩვენ
 ისევე შეიძლება შევცდეთ, როგორაც თქვენ.

ქუთაისის კლუბში

„ჩემი შენ შითხარით, გული მოგიკალიო“ (ქართ. ანდაზა)

მხახურა. — ბატონო ვილაც სოფლის უჩიტლებს უნდა თქვენი ნახ-
 ვა. ძლიერ გეხვეწებიან.

ღირეპტორი. — საკვირველი ამბავია! მაგ დალოცვილებს კლუბი ღირეპ-
 ცია ხომ არა ჰგონიათ! არა მცალია.